

**Az elnökség beszámolója
a LIGA Szakszervezetek
2011-es tevékenységéről**

Beszámoló a 2011-es esztendő szakértői tevékenységéről

2011-ben az Orbán kormány a hazai társadalmi, gazdasági rendszer alapvető, minden területre kiterjedő átalakításába fogott, amelyet viharos gyorsasággal hajtott végre az év során. A törvényalkotás intézményesült garanciáit – így a benyújtás előtti társadalmi vitát, széleskörű társadalmi párbeszédet, a megfelelő időtartamú részletes parlamenti vitát stb. - gyakorlatilag kiiktatták. A kormányzó koalíció a kétharmados parlamenti felhatalmazást úgy értelmezte, hogy szabad kezet kapott bármilyen, általa szükségesnek tartott változtatásra. A változtatások átfogó irányaként az állami centralizáció térnyerése, a szabályozás, tulajdonlás, irányítás koncentrálása, az állampolgári és munkavállalói jogok egy részének visszavétele, gazdasági értelemben további megszorítások alkalmazása valósult meg.

Mindezekből következően a tripartit érdekegyeztetés, a szociális partnerség a kormány részéről teljes tagadásra került. A törvényben garantált intézmények – az Országos Érdekegyeztető Tanács és az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács – összehívására az év első felében nem került sor, a szociális párbeszéd gyakorlatilag megszűnt.

A LIGA apparátusának és egész szervezetének nagy kihívást jelentett ez az állapot. A LIGA konföderáció legfontosabb feladata a munkavállalók érdekeinek makroszintű képviselete, a jogszabályalkotás befolyásolása. Elsőrendű célkitűzésünk az volt, hogy a kormányt rákényszerítsük a tárgyalásokra, és lehetőség szerint megállapodásokban érvényesítsük a tagságunk, a munkavállalók jogos elvárásait. Ez a folyamat igen hosszadalmas és nehézségekkel teli volt, amelyben a szakszervezeti eszköztár minden elemét felvonultattuk.

Az OÉT munkavállalói oldalának szokásos együttműködését fenntartottuk, és számtalan alkalommal közösen kezdeményeztük a kormánynál a törvényes működés helyreállítását. Elkészült az I. féléves munkaterv, amelyet az oldal kiegészítésekkel elfogadott, hasonlóan az OÉT átalakításáról szóló kormányzati tervvel, amely a bizottsági struktúra átalakításáról szólt. Tárgyalásokra azonban továbbra sem került sor.

Mozgósítottuk nemzetközi szakszervezeti kapcsolatainkat, hogy gyakoroljunk közösen nyomást a kormányra. (John Monks, az ETUC akkori főtitkára és Orbán Viktor miniszterelnök között létre is jött egy brüsszeli találkozó.) A LIGA, törvényes és jogos érdekeink csorbítását látva, minden lehetséges jogi fórumot igénybevetett a nélkülünk és ellenünk meghozott törvények hatálytalanítására. A szakértői stáb a törvényhozási dömping követését is csak nagy nehézségek árán tudta biztosítani, ennek ellenére javaslatok tömegével próbáltuk a jogszabályalkotást befolyásolni.

A helyzet képtelenségét jól demonstrálja, hogy a konföderációk vezetői és a miniszterelnök találkozására a márciusban, Brüsszelben tartott uniós szociális csúcson került sor, ahol a kormányfő ígéretet tett a LIGA felkeresésére.

Az év elejétől szerveztük az ETUC szokásos tüntetését, amelyre mindig az unió soros elnökségét adó országban kerül sor. A tüntetés fő követelése az unió országaiban alkalmazott megszorítások elvetése volt. Bár a magyar kormány szóhasználatában megszorításokról nem esett szó, a valóságban komoly szigorításokra került sor. Így a nemzetközi tüntetést a hazai politika elutasítására, a szakszervezeti tagság, a munkavállalók aktivizálására, a párbeszéd követelésére használtuk fel. Az április 9-i szakszervezeti tüntetés, a LIGA jól látható,

meghatározó részvételével, minden várakozást felülmúlt, és bizonyította a szakszervezetek akcióképességét.

A kormány azonban hajthatatlan maradt. 2011 márciusában megjelentette a Széll Kálmán Tervet, a hozzá kapcsolódó Bürokráciacsökkentő programot, és az ezek alapján elkészítette és benyújtotta Brüsszelnek a módosított konvergencia-programot. (Ez utóbbi megtárgyalására a szociális partnerekkel, azok álláspontjának becsatolására Európai Tanácsi előírás létezik, amelyet a kormány figyelmen kívül hagyott. Erről a tényről értesítettük az Európai Bizottság elnökét, José Manuel Barroso urat.)

A Széll Kálmán Terv előírta azokat a mély változtatásokat, amelyeket a kormány rövid határidővel megtenni készült, és amelyek előrevetítették a konfliktusok tömegét a munkavállalók, az állampolgárok számára. A Terv elsődlegesen az államadósság visszaszorítását célozta meg – a GDP 50 százalékára –, amelynek eszköze a munkaalapú társadalom kialakítása az inaktivitás visszaszorításával, a szociális- és egészségügyi ellátórendszer, a felsőoktatás szűkítésével, a közmunkavégzés kiterjesztésével, a munka világa garanciális szabályainak gyengítésével. A távlati célkitűzések Európa legversenyképesebb és legrugalmasabb munkaerőpiacának kialakítását jelölték meg. Ennek érdekében felhasználták a neoliberais gazdaság- és társadalomfilozófia gyakorlati megoldásainak szinte mindegyikét.

A változtatások értelme összefoglalóan az, hogy a munkaerő tisztán árujellegét oldó, garanciális elemeket a munkaerőpiacon, a szociális biztonsági rendszerben a minimumra szorítsák vissza. Az első lépések a passzív táppénz megszüntetése, a táppénz összegének kurtítása, majd az álláskeresői járadék folyósítási idejének maximum 3 hónapra csökkentése, mértékének drasztikus visszavágása voltak. Mindkét ellátás klasszikusan biztosításvé, a járadékok azonban a módosítások következtében inkább egy alacsony színvonalú szociális ellátásként működnek. (Az álláskeresői járadék az uniós ajánlásnak sem felel meg, abban a folyósítási időtartam optimális mértéke legalább 6-12 hónap.)

A Széll Kálmán Terv tartalmazott egy baljóslatú megfogalmazást arról, hogy nyugellátást a jövőben csak az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek folyósítanak. Ez érintette a szolgálati-, korengedményes-, korengedményes-, rokkantsági- és az előrehozott öregségi nyugdíjakat egyaránt. Az alkotmány korábban a megállapított nyugdíjak és a várományok védelmét a tulajdonjogoknak megfelelő szilárd védelemben részesítette. Önálló képviselői indítvány formájában azonban sor került olyan alkotmánymódosításra, amely révén lehetőség nyílt a nyugdíjak csökkentésére, szociális ellátássá alakítására, valamint megvonására is. (Mivel az alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint nincs hatásköre az alkotmány vizsgálatára, a jogi út igénybevétele a tervek megakadályozására nem volt lehetséges. Nemzetközi bírósághoz azonban lehet majd fordulni.) Az egyes ellátások megvonásához a kormány intenzív lejárató kampányba is kezdett a szolgálati nyugdíjasok és a rokkantak ellen.

A tervek óriási felháborodást váltottak ki, és a LIGA-t megfelelő válaszlépésekre sarkallták. Többirányú stratégia mellett döntöttünk. Egyfelől médiakampányba kezdtünk a jogaink érdekében, szemben a kormánnyal a közvélemény valós tájékoztatására helyezve a hangsúlyt. Megkezdtük az erőteljesebb szakszervezeti fellépés megszervezését, amelybe bevontuk a más konföderációkhoz tartozó, ügyünket támogató ágazati szakszervezeteket is. Körükben a kezdeményezésünk elismerést, a konföderációk vezetőinél rosszallást váltott ki. Sztrájkot, útblokkadot jelentettünk be, azokkal a követelésekkel, hogy a nyugdíjak ügyében tárgyalásokat követelünk, az érdekegyeztetést működtetni kívánjuk stb. Sztrájkra, az ismert okokból nem

kerülhetett sor, a jogi eljárást végigvittük, és a továbbiakban is folytatjuk, gyűjtve a bizonyítékokat az alkotmányos jog ellehetetlenítéséről.

Másfelől a LIGA minden lehetőséget megragadott a kormányzat egyes képviselőivel folytatandó, akár nem hivatalos tárgyalásokra is. Fordulópont volt a kormányfő látogatása a LIGA-ban, ahol az elnök felhívta a figyelmét a tripartit tárgyalások szükségességére, a szakszervezetek bevonására a létfontosságú ügyekben, a sztrájk törvény tarthatatlanságára. Ezt követően lassú olvadás következett be, és nem hivatalos tárgyalások követték egymást, a témától függően államtitkári, miniszteri szinten.

Ezekkel egy időben a kormány hatályon kívül helyezte az OÉT-ről szóló törvényt, és ezzel megszüntette a rendszerváltástól létező szociális párbeszéd legfontosabb intézményét. Helyébe egy stratégiai ügyeket tárgyaló, széles részvétellel működő konzultatív testületet, a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsot állította. A LIGA – a korábbi OÉT kritériumok teljesítése alapján – tagja ennek az intézménynek. A hagyományos szociális partnerek, a szakszervezetek és a munkáltatói érdekképviseletek szerepe azonban gyengült, egyrészt a sok szereplő miatt, másrészt a kormány részvételének hiányában.

A nyár folyamán került sor a közalkalmazotti szakszervezetek reprezentativitásának megállapítására. Az eredetileg tavaszra tervezett megmérést a kormány technikai nehézségekre hivatkozva halasztotta el, szerencsére – félelmeink dacára – ez a hivatkozás nem az OKÉT megszüntetésének leplezésére szolgált. A közösen kialakított elektronikus igazolási rendszer jól vizsgázott, először nyílt lehetőség a bejelentési lehetőséggel nem élő alapszervezetek helyett vezetői szintű pótlásra is, természetesen megfelelő garanciák mellett. A reprezentativitás-felmérés a LIGA történetében kimagasló eredménnyel zárult.

Országos szakszervezeti szövetségek (konföderációk) közalkalmazotti jogviszonyban álló tagjainak összesítése 2011. február		
Konföderációk 2011. februári taglétszám (fő)	Szervezettség	%
Szakszervezetek Együtműködési Fóruma	55 966	10,90
Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája (LIGA Szakszervezetek)	23 392	4,56
Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés	15 996	3,12
Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége	5 033	0,98
Konföderáción kívüli szakszervezetek	675	0,13
Mindösszesen:	101 504	
2011. február 1-i közalkalmazotti létszám:	513 504	

Az adatokból kitűnik, hogy a LIGA, amely mind a versenyszférában, mind a közsférában szerveződik, a közalkalmazotti területen a SZEZ mögött a második legerősebb konföderáció, megelőzve a közalkalmazotti szövetségnek tekintett ÉSZT-et.

A LIGA hosszú évek óta küzd azért, hogy súlyának és befolyásának megfelelő helyet foglalhasson el az OKÉT-ben. A közsféra törvényi szabályozásában több helyen hivatkozás történik az intézményre, annak alapját azonban egy korábbi megállapodás képezi a felek között. Ez alapján a LIGA egy állandó meghívotti státusszal vett részt a testület munkájában. Ennek korrekcióját a munkavállalói oldal sorozatosan visszautasította, legutóbb a reprezentativitás eredményeinek figyelembevételét ígérve. A végleges adatok birtokában a LIGA pozíciója látványosan erősödött, 3 mandátummal teljes jogú OKÉT tagságot értünk el.

Ősszel a kormány eddigi intézkedéseinek betetőzéseként új munkatörvényt nyújtott be a parlamentnek. Célul a munkaerőpiac rugalmasságának fokozását tűzték ki, amelyet a munkaviszonynak a polgári jogi keretekhez való közelítésével, a kollektív jogok visszavágásával, a szakszervezeti jogosítványok, a tisztségviselők védelmének leépítésével, a szakszervezetek anyagi forrásai elvonásával kívántak elérni. (A miniszterelnök a parlamentben ki is fejtette azt az álláspontját, hogy a mai körülmények közepette a szakszervezeteket nem tartja alkalmasnak a dolgozók érdekeinek megfelelő képviselésére.)

A felsorolt kérdések egy szakszervezeti konföderáció számára a legfontosabb kérdéseknek minősülnek, amely a hozzáállásunkat is meghatározta. Nyár végén nemzetközi konferenciát szerveztünk „Munkából élénk” címmel, amely a munkatörvény elemzését végezte el. Meghívtuk a kormány, a munkáltatók, a szakszervezeti konföderációk, az ágazati szakszervezetek, a tudomány képviselőit. A rendezvényünkön részt vett és felszólalásában elítélte a tervezetet a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség (ITUC) főtitkára és az ETUC képviselője. Aggályainak adott hangot az ILO képviselője is, aki kezdeményezte, hogy forduljunk hivatalos kérelemmel a tervezet elemzése érdekében a szervezetükhöz. A konferencián az is világossá vált, hogy a munkáltatókkal van lehetőség érdemi párbeszédre a legvitatottabb kérdésekben, és egyetértés esetén közösen fordulni a kormányhoz. Ezzel a továbbiakban élünk is, amely ismét a párbeszéd fontosságát igazolja.

Újabb nyomásgyakorló eszközök alkalmazásával – elsősorban az egész országra kiterjedő, 85 helyszínen lebonyolított útlezárások voltak hatásosak –, valamint az ILO elkészült szakmai anyagával, amely sok tekintetben a LIGA álláspontját támasztotta alá, folyamatos konzultáció zajlott kormányzati szereplőkkel, egyes tárgyalási fordulók lezárásaként a kormányfővel is. Rendszeressé vált részünkről a munkatörvény, a szolgálati és a korhatár alatti nyugdíjak stb. ügyében a javaslatok készítése, módosítása a tervezetek befolyásolására.

Időközben az is világossá vált a kormány számára, hogy a létrehozott NGTT nem alkalmas a munka világa kérdéseinek megfelelő megvitatására. Bár a testület tárgyalta a garantált bérminimum és a minimálbér kérdését, amelyeket a kormány saját hatáskörben kihirdetett, a konzultáció nem tárta fel a szokásos mélységben a gazdaságra gyakorolt hatásokat. A nem várt káros hatások csökkentése érdekében az NGTT-ben helyet foglaló szervezetek szakértői számára ülést rendeztek – hasonlatosat a korábbi bérbizottsági ülésekhez –, ahol napirendre került az adó- és járulékrendszer változásait kompenzálni hivatott rendszer megvitatása. Bebizonyosodott, hogy a konzultáció nélkül meghozott intézkedések a foglalkoztatottságra és a dolgozói jövedelmekre nézve komoly veszélyeket hordoznak, amelyet a kompenzációs rendszer sem képes sok esetben ellensúlyozni. A munkáltatókkal közösen javasolt, megvalósuló kiegészítő kompenzációs pályázati lehetőség ezeket a veszélyeket legfeljebb tompítani képes, megszüntetni nem. A kormány bér- és jövedelempolitikája eredményeképpen a 2012-es esztendő előreláthatóan a jelentős reálkereset-csökkenés éve lesz.

A munkatörvénnyel kapcsolatos tárgyalások végül kézzelfogható eredménnyel jártak, sikerült háromoldalú részmegállapodást kötni mind az egyéni, mind a kollektív jogok tekintetében. Előbbi a legkirívóbb méltánytalanságokat szüntette meg, utóbbi a szakszervezetek fennmaradását biztosította. A tárgyalási folyamat végére általánossá vált – utoljára a kormány látta be –, hogy a versenyszférában is szükség van egy állandó tripartit testületre. Ennek szervezetére, működésére javaslatot nyújtottunk be, amely mára már a megvalósulás szakaszába lépett.

Az OKÉT-ban az év második felében kísérletet tettünk az évközi monitorozási feladatokon túlmenően aktívan befolyásolni a 2012-es év folyamatait a közszféra területén. Nem kevés erőfeszítésbe került a kormányt tárgyalóasztalhoz ültetni a költségvetés megtárgyalására. Hármast tüztünk ki magunk elé. Az illetmények területén általános 5 százalékos tarifaemelési kezdeményeztünk a többévi befagyasztást követően. Újabb fizetési fokozat bevezetését javasoltuk, mivel az öregségi nyugdíjkorhatár emelkedésével egyre nő azoknak a száma, akiknek továbblépésre nincsen mód. Végül, az egész közszféra területén érvényes, egységes alapokon nyugvó cafeteria rendszer kidolgozását indítványoztuk. A kormány, időhúzó taktika alkalmazását követően, mindegyik kezdeményezésre nemet mondott. Követeléseink alátámasztására rövid idő alatt megszerveztük a „Kockán az életed” elnevezésű közszolgálati demonstrációt, amelyen a LIGA az érintett tagszervezetei döntése alapján vett részt.

Beszámoló a 2011. évi jogi szakértői tevékenységről

2010-es beszámolóinkat azzal zártuk, hogy a 2010. év végén elfogadott jogszabályok közül többnek is vitatjuk az alkotmányosságát, és várhatóan Alkotmánybírósághoz fordulunk az alkotmányértő rendelkezések megsemmisítése végett.

2010 novemberében az országgyűlés elfogadta a 2010. évi CXXIV. törvényt, amellyel – lényegében az Alkotmánybíróság kifogásainak figyelmen kívül hagyásával – ismételten megalkotta a végkielégítések után fizetendő különadóra vonatkozó szabályozást. A szabályozásban mindössze annyi változtatás történt, hogy a vezetők esetén maradt a kétmillióssal összehatár, míg az egyéb foglalkoztatottak a jogviszony megszűnésével összefüggésben kapott juttatások 3,5 millió forint feletti része után kötelesek a különadót megfizetni. A fizetési kötelezettség ráadásul visszamenőleges hatályú, az érintett körből csak az nem köteles az adót megfizetni, akinek jogviszonya 2005. január 1-jét megelőzően szűnt meg.

A törvény hatályba lépése után, 2011-ben újfent indítványoztuk az Alkotmánybíróságnál a rendelkezések visszaható hatályú megsemmisítését. Időközben az Alkotmányt és az Alkotmánybíróságról szóló törvényt az országgyűlés úgy módosította, hogy a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényeket vagy törvényi rendelkezéseket az Alkotmánybíróság kizárólag akkor semmisíti meg, ha azok tartalma az élethez és emberi méltósághoz való jogot, a személyes adatok védelméhez való jogot, a gondolat, lelkiismeret és vallás szabadságát vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokat sérti. Emiatt két beadványt is készítettünk, és míg egyikben ismételten hivatkoztunk az arányos közteherviselés, a szerződési szabadság, a jogállamiság elvének, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmére, addig a másikban kizárólag az emberi méltósághoz való jog sérelmére alapoztuk az indítványt. Az Alkotmánybíróság 61/2011. (VII.13.) sz. határozatában döntött. A törvénynek csak azon rendelkezéseit semmisítette meg, amelyek a visszaható hatályra vonatkoznak, azaz az adóhatóság a különadót a 2005-2009-es adóévekben szerzett bevételek után nem követelheti, a törvény egyéb rendelkezései viszont hatályban maradtak.

Szintén 2010 utolsó napjaiban hirdették ki a sztrájtörvény módosításáról szóló 2010. évi CLXXVIII. törvényt. A módosítás szerint a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet végző

munkáltatóknál jogellenes a sztrájk, ha a még elégséges szolgáltatás mértékéről és feltételeiről a felek előzetesen nem állapodnak meg, megállapodás hiányában pedig a munkaügyi bíróság határozhatja meg a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit. Jogellenes ezen kívül a sztrájk akkor is, ha a munkavállalók visszaélnék sztrájkjogukkal. A módosítás megítélésünk szerint korlátozza a munkavállalók sztrájkjogát. A módosítás elleni, hazai és nemzetközi jogi fórumok előtti fellépés lehetőségeit sorra vettük, majd az Alkotmánybírósághoz fordultunk a szabályozással szemben. Beadványunkban kértük, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a sztrájktörvény azon rendelkezéseinek alkotmányellenességét, amelyek a joggal visszaélés, illetve az együttműködési kötelezettség megszegése esetén a sztrájkot jogellenessé nyilvánítják, vitattuk a még elégséges szolgáltatásra kötelezett munkáltatók meghatározásának alkotmányosságát, az államigazgatási szervek alkalmazottai sztrájkjogának korlátozását, valamint a rendvédelmi dolgozók sztrájkjogára vonatkozó szabályozást is.

A sztrájktörvényre vonatkozó indítványunkat az Alkotmánybíróság eddig nem bírálta el, mint ahogy az adórendszeren kívüli kereset szabályainak megsemmisítésére irányuló, 2010-ben beadott indítványunkat sem. Az indítványozók körének időközben bekövetkezett korlátozása miatt egyelőre kétséges, hogy az ügyekben valaha is születik-e döntés.

A LIGA Kongresszus még 2009. december 3-án hozott döntést arról, hogy a LIGA országos népszavazást kezdeményez a nyugdíjkorhatár visszaállítása érdekében. Az aláírásgyűjtő ívet, melyen az *„Egyetért-e Ön azzal, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár ne haladhassa meg a 62 évet?”* kérdés szerepelt, az Országos Választási Bizottság 15/2010. számon hozott határozatában hitelesítette. A határozat indokolása szerint az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott formai, valamint a megtárgyalásra javasolt kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tett, ezért hitelesítésének akadálya nem volt. A határozat ellen azonban kifogást nyújtottak be, amelynek tárgyában az Alkotmánybíróság 2011 februárjában döntött, oly módon, hogy az Országos Választási Bizottság 15/2010. (I. 14.) OVB határozatát megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérdés nem felel meg a választópolgári egyértelműség követelményének, mivel a választópolgárok nem látják a kérdés megválaszolásának lehetséges következményeit: „hogy ez jár-e, és ha igen, milyen hatással, változással az öregségi nyugdíj megszerzésének további feltételeire nézve. Így a választópolgár döntése meghozatalakor nem lehetne tisztában azzal, hogy a kérdésre igen-nel vagy nem-mel szavazás esetén döntésének milyen pénzügyi, vagy egyéb következményei lennének, például a szolgálati idő és a nyugdíj mértékére nézve. A népszavazásra bocsátandó kérdéstről tehát úgy kellene döntésüket meghozniuk, hogy nem volna egyértelmű számukra, a népszavazás sikere milyen változásokkal jár a nyugdíjrendszerben, és ennek milyen társadalmi, pénzügyi és más hatásaival kellene számolniuk.” Érvelésével az Alkotmánybíróság lényegében a népszavazás intézményének egészét kérdőjelezte meg. A döntésnek megfelelően az Országos Választási Bizottság 31/2011. sz. határozatával már megtagadta az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, tekintve, hogy az azon szereplő kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek.

2011 januárjában a LIGA elkészítette a Magyar Köztársaság születőben levő új Alkotmányához kapcsolódó érdemi javaslatát, melyeket megküldött az Alkotmány-előkészítő Bizottság részére is. Sajnálatos módon a bizottság részéről válasz nem érkezett, így javaslatunkat később az Alkotmányszövegező bizottság elnökének is megküldtük. Javaslatunkat az általános felvetések mellett elsősorban a munkavállalói és szakszervezeti jogok mentén fogalmaztuk meg, így a demokratikus jogállamiság követelményének hangsúlyozását követően a munkához való jog, a tisztességes javadalmazáshoz való jog, a

sztrájkjog, a munkaidő felső határának korlátozása, a pihenőidőhöz és rendszeres fizetett szabadsághoz való jog, a megkülönböztetés tilalma, a munkavállalók egészségének és biztonságának védelme került fel azon jogok listájára, amelyek szabályozását az Alkotmány szintjén tartanánk kívánatosnak. Kiemeltük továbbá az egyesülés és szervezkedés szabadságára, a munkavállalói érdekképviseltek megkülönböztetett szerepére vonatkozó szabályozás szükségességét, az egyes kollektív jogokra vonatkozó javaslatainkat, valamint kifejtettük az érdekegyeztetés működése alkotmányossági kritériumainak kidolgozására vonatkozó igényünket is.

2011 tavaszán került az országgyűlés elé az új alkotmány tervezete, amelyről elkészítettük összefoglaló, kritikai véleményünket. Ebben felhívtuk a figyelmet többek közt a tervezet kodifikációs problémáira, az Európai Unió Alapjogi Chartájával való ellentmondásos viszonyra, a sarkalatos törvények hiánya okozta jogbizonytalanságra, a munkához való jog szabályozásának hiányára, a szociális biztonság szabályozásának hiányosságaira, a kollektív munkavállalói jogok szabályozatlanságára. Mivel az elmúlt években nem egyszer voltunk kénytelenek élni az alkotmányos normakontroll és a népszavazás intézményével, ezek szabályozásával kapcsolatos kritikánkat is kiemeltük.

2011 áprilisában a kormány elkészítette a „Széll Kálmán Terv – Bürokrácia-csökkentő Program I.” elnevezésű dokumentumát, amely előrevetítette, hogy számos ponton csorbítani kívánják a munkavállalók jogait. Mindezt azért, hogy a vállalkozások adminisztratív terheit csökkentsék, vagy épp visszaszorítsák a „vállalkozások vezetőit és tulajdonosait különösen irritáló adminisztrációs gyakorlatot”. A Program többek közt opcionálissá tette volna a munkabérről való írásbeli elszámolást, az üzemi tanácsok megválasztását, célul tűzte ki a munkavállalók felvételének és elbocsátásának megkönnyítését, a munkaidő adminisztrációjának rugalmasítását („irritációcsökkentő lépésként” a mikro- és kisvállalkozásoknál a munkavállalót csak a heti 48/60 órás, napi 12 órás munkaidő-keret kötötte volna). A kormány szándékában állt még a bérpótlékok, a végkielégítések és a felmondási idő csökkentése lehetőségeinek felülvizsgálata, a folyamatos üzemű vállalatoknál az 5,5 napos munkahét bevezetése, valamint a fizetett szabadság csökkentése. Hozzávetőleg ugyanebben az időben jelent meg a konvergencia-program is, amelynek folyományaként már júliusban módosult a Munka Törvénykönyve. A módosítás lehetővé tette a hathónapos próbaidő kikötését, véglegesítette a rendes munkaidő mértékének átcsoportosítására vonatkozó átmeneti szabályokat, lecsökkentette a gyermek gondozása, ápolása céljára kapott fizetés nélküli szabadság időtartamára járó szabadságot, lehetővé tette továbbá, hogy a munkáltató gazdasági érdeke vagy működési körét érintő ok miatt a szabadságot kettőnél több részletben is kiadhassa, végül, hogy a munkáltató egyoldalú döntése alapján ne pótlékkal, hanem szabadidővel honorálja a rendkívüli munkavégzést. A felsorolt módosítások egy jogharmonizációs célú salátatörvényben kerültek elfogadásra, amely a Munka Törvénykönyve módosítása mellett megszüntette a munkaügyi tanácsokat, valamint a helyi foglalkoztatási érdekegyeztetést is. Mivel a szakszervezetekkel egyeztetések nem folytak, véleményünket és tiltakozásunkat csak írásban tudtuk eljuttatni a minisztériumnak.

Májusban a parlament elé került egy, az Alkotmány módosítására irányuló képviselői indítvány, amely szerint az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátás törvényben meghatározottak szerint csökkenthető és szociális ellátássá alakítható, munkavégzésre való képesség esetén megszüntethető. A módosítással lehetővé vált, hogy a törvényhozó a már fennálló nyugellátásokat is ezen alkotmányi elveknek megfelelően rendezze át, oly módon, hogy a nyugellátásban részesülő, az öregségi nyugdíjkorhatárt még be nem töltött személyek a társadalombiztosítási vagy a szociális

rendszer keretében, illetve a munkaerőpiacra való visszatérés lehetőségének megnyitásával a megélhetésükhöz hozzájáruló juttatásban részesüljenek. Mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a nyugellátást és a nyugdíjvárományt is megilleti a tulajdon védelme, a változtatás megítélésünk szerint az Alkotmány egyes rendelkezéseinek összeütközését eredményezte, továbbá ellentmond a jogállamiság, a jogbiztonság alkotmányos követelményének, illetve az abból fakadó szerzett jogok védelmének, illetve sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének a tulajdonhoz való jogot biztosító rendelkezését is. A LIGA testületei az Alkotmány-módosítás kapcsán az egységes szakszervezeti fellépés szükségességéről határoztak.

(Az év végén hatályba is lépett a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló törvény, amelyről decemberben tájékoztatót készítettünk, és juttattunk el tagszervezeteinknek.)

Időközben a LIGA 2011. június 29-re sztrájkot hirdetett, mivel ismeretessé vált, hogy a kormány a Munka törvénykönyve, valamint a nyugdíjrendszer átfogó felülvizsgálatát tervezi. A LIGA célul tűzte ki a meghirdetett sztrájkjal, hogy a foglalkoztatást szabályozó törvények, így különösen a Munka törvénykönyve esetleges módosítására ne ad hoc javaslatokra kerüljön sor, hanem azt érdemi, háromoldalú tárgyalások előzzék meg. Ugyanígy, a nyugdíjrendszer átalakítása is átfogó, rendszerszerű módosítással történjék, érdemi, háromoldalú konzultációt követően, és ennek keretében kerüljön sor a korhatár előtti nyugdíjak kérdésének felülvizsgálatára. Ennek megfelelően a sztrájkkövetelések a következőképp hangoztak:

„A sztrájk keretében követeljük a kormánytól, hogy a Munka törvénykönyve átfogó módosításáról, a nyugdíjrendszer tervezett átalakításairól haladéktalanul kezdje meg a tárgyalásokat a szociális partnerekkel.

Követeljük az érdemi, háromoldalú érdekegyeztetés helyreállítását.

Követeljük, hogy haladéktalanul vonják vissza a T/3404. irományszámon benyújtott, az Egyes munkaügyi tárgyú és más kapcsolódó törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Követeljük, hogy haladéktalanul vonják vissza a T/3359. irományszámon benyújtott, A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsról szóló törvényjavaslatot.

Követeljük, hogy a kormány haladéktalanul terjesszen elő törvényjavaslatot a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvénynek a T/3199. irományszámon elfogadott, A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvénynek az Alaptörvénnyel összefüggő egyes átmeneti rendelkezések megalkotása érdekében szükséges módosításáról szóló törvénnyel megállapított 70/E. § (3) bekezdésének hatályon kívül helyezésére.”

A sztrájkok jogszerű meghirdetése és folytatása érdekében elkészítettük a sztrájkútmutatót, azonban bebizonyosodott, hogy ma Magyarországon szinte lehetetlen jogszerű sztrájkot tartani, a bíróságok ugyanis a konkrét esetben nem képesek a még elégséges szolgáltatás mértékét megállapítani. A 2010-es törvénymódosítás a sztrájkjog gyakorlását – a lakosságot alapvetően érintő tevékenységet végző munkáltatóknál legalábbis – ellehetetlenítette.

Júniusban a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium honlapján társadalmi egyeztetésre bocsátotta az egyesülési jogról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvénytervezetet, amelyhez július elején megküldtük kritikai észrevételeinket. Sajnálatos, hogy bár a törvénytervezetből kiderült, a szakszervezetek működéséről külön törvény meghozatalát tervezik, erről a törvényről a mai napig nem rendelkezünk információval. A 2011 végén hatályba lépett „civiltörvénnyel” szemben számos kifogást fogalmaztunk meg: a törvény nem tesz eleget az ILO 87. sz. Egyezményében foglaltaknak, nem tartalmazza a szervezetek demokratikus működésének követelményére való utalást, a szervezeti autonómia elsőbbségét, mint ahogy a szervezet működésébe való túlzó bírói beavatkozás tilalmát sem.

Néhány hónappal később társadalmi egyeztetésre bocsátották a cégnek nem minősülő szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló törvénytervezetet is, amelyhez szintén elkészítettük, és a törvény előkészítőjének eljuttattuk észrevételeinket. Mint ahogy az egyesülési törvénytől, úgy itt is elsőként azt kifogásoltuk, hogy a szakszervezetekre vonatkozó külön törvény tervezete nem ismert, ennek hiányában viszont nem lehet átfogó véleményt adni. Kifogásoltuk a tervezet átláthatatlan és túlszabályozott voltát, felépítésének következetlenségét. Az azóta már hatályba lépett törvény alkalmazását valószínűsíthetően nehezíti fogja, hogy keverednek benne az egyesületek jogait, kötelezettségeit, a bíróság kötelezettségeit, illetve a technikai kérdéseket szabályozó rendelkezések, így felvetettük, hogy ezeket célszerű volna külön jogszabályban rendezni.

A két törvény ismeretében félok, hogy az egyesületekre vonatkozó új normák akadályozni fogják, hogy a szervezetek alapítói átlássák kötelezettségeiket, és ösztönözve legyenek a szervezetalakításban. Nem valósult meg az az elvárásunk, hogy a szabályozás legyen lényegre törő, az egyesülés jogát csak a szükséges mértékben korlátozó, szorítkozzon azokra a kérdésekre, amelyek feltétlenül szabályozást igényelnek, továbbra sincs egyértelműen kimondva, hogy a nyilvántartásba vétel során eljáró bíróságnak tartózkodnia kell a működés részletes szabályainak meghatározásától, nincs deklarálva a szervezeti autonómia elsőbbsége sem. Így már nem csak a jogalkalmazás, de maga a szabályozás is sérti az ILO normáit.

2011 júliusában hatályba lépett a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsról szóló 2011. évi XCIII. törvény, ezzel egyidőben hatályát veszítette az Országos Érdekegyeztető Tanácsról szóló 2009. évi LXXIII. törvény. Felvetődött ugyanakkor, hogy a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács intézményéhez kapcsolódóan egy háromoldalú érdekegyeztetési fórum alakul az országos munkaadói és munkavállalói érdekképviseleti szervezetek, valamint a Kormány részvételével, felismerve közös érdeküket abban, hogy a versenyszféra munkaügyi kérdéseiről egymással konzultáljanak, egyben elismerve a szociális párbeszéd megkülönböztetett társadalmi szerepét. 2010-ben a LIGA testületei már áttekintették az érdekegyeztetési rendszert, és javaslatokat tettek annak reformjára. E két fordulat mentén elkészítettük a versenyszféra érdekegyeztető fórum működésének alapidokumentumát, és javaslatot tettünk a közszféra érdekegyeztetésének átalakítására is. (A versenyszféra ügyében a közeljövőben várható előrelépés, míg az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsban 2011 végén sikerült a LIGA súlyának megfelelő képviseletet elismertetnünk.)

Júniusban aktualizáltuk a LIGA korábbi javaslatát a tisztségviselők munkajogi védelmének megerősítéséről, példákval illusztrálva az intézmény működésének elégtelenségét. Sajnálatos módon ezúttal sem tudtunk előrelépést tenni, igaz, a szakszervezetekkel szemben tapasztalt negatív hozzáállás nem is kecsegtetett sikerrel.

2011 júliusának utolsó napjaiban tartotta ülését a Versenygazdasági Tanács, amelyen a Nemzetgazdasági Minisztérium kiosztotta az új Munka törvénykönyve első szövegváltozatát, majd kisvártatva a minisztérium honlapján is nyilvánossá vált az anyag. Ugyan már évek óta szó van a kódex felülvizsgálatáról, a kormány szándéka arcucsapásként érte a szakszervezeteket. Az új Munka Törvénykönyve megalkotásának célja bevallottan a foglalkoztatás rugalmasítása, a versenyképesség javítása volt. Az új törvény ennek megfelelően számos olyan pontot tartalmaz, amely a termelés és a piac igényeinek érdekében növeli a munkáltató mozgásterét, a jelenleginél is alárendeltebb és kiszolgáltatottabb helyzetbe hozva a munkavállalókat. Az eredeti tervezetnek még alig akadt olyan szakasza, amely ha apró eltérésként is, de ne kedvezőtlenül érintette volna a munkavállalókat.

A törvény koncepcionálisan megváltoztatja a szabályozási szemléletet: számos garanciális (a hatályosban eltérést nem engedő rendelkezésben megfogalmazott) elem elveszíti garanciális jellegét, azoktól kollektív szerződésben vagy a felek megállapodásában el lehet térni a munkavállalók hátrányára is, míg a hatályos szabályok csak a munkavállalók javára való eltérést engedik. A szakszervezeti jogok szűkítésének következményeként pedig annak lehetősége is szűkül, hogy a szakszervezetek kollektív szerződésben a munkavállalók javára előnyös feltételeket harcoljanak ki. Több olyan kérdés is van, amelyet jelenleg elsősorban kollektív szerződésben kell szabályozni, a későbbiekben viszont a munkáltató egyoldalú döntésével meghatározhatók (ilyenek elsősorban a munkaidő egyes szabályai, a leltárfelelősség szabályai stb.). A munkavállalók érdekképviseleti lehetőségeit szűkíti az üzemi megállapodás mint munkaviszonyra vonatkozó szabály fogalmának bevezetése is.

A koncepció lényege a rugalmasság, amely mellett a szociális biztonság hazai és európai vívmányai sajnálatos módon háttérbe szorultak.

A törvényalkotó egyértelmű szándéka volt, hogy a munkajogot a polgári joghoz közelítse, figyelmen kívül hagyva a munkaviszony sajátos természetét, a felek – a munkáltató és a munkavállaló – eltérő helyzetét és érdekérvényesítési képességét, a munkáltató erőfölényét, és legfőképp, hogy a polgári jogtól eltérően a munkaviszonyban nem beszélhetünk egyenrangú felek szabad megállapodásairól.

A törvény kódex jellegét megtörik a külön törvények, amelyek a törvény hatályba lépése esetén is megmaradnak (például a 2003. évi XXI. törvény az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról, a 2003. évi CXXV. törvény az esélyegyenlőségről, a 2009. évi LXXIV. törvény az ágazati párbeszéd bizottságokról és a középszintű szociális párbeszéd egyes kérdéseiről, a 2009. évi CXXII. törvény a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről). Nem tartalmaz a törvény olyan fontos jogintézményeket sem, mint a sztrájkjog, nem utal az ágazati párbeszéd bizottságokra és csak érintőlegesen a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsra.

A LIGA a tervezet megjelenését követő héten a Munkástanácsok Országos Szövetségével közösen készítette el majd nyolcvan oldalas szakértői véleményét, amelyet eljuttatott a minisztériumnak.

A törvényről eleinte látszategyeztetések folytak: a minisztérium előbb a szakszervezeti konföderációk, illetve néhány ágazati szakszervezet képviselőjét hívta meg a tervezet készítőivel való konzultációra, majd a találkozó másnapján a munkáltatók vehettek részt hasonló megbeszélésen. Mivel a kormány érdemben nem képviseltette magát, az egyeztetés sem válhatott érdemivé.

2011 augusztusában – szintén a Munkástanácsok Országos Szövetségével közösen – nemzetközi konferenciát szerveztünk “Munkából élénk!” címmel. A rendezvényen az ETUC, az ITUC, valamint az ILO képviselőin kívül a munkáltatói és szakszervezeti konföderációk, valamint a munkajog neves tudósainak véleményét hallhattuk a készülő törvényről.

2011 ősze az új Munka törvénykönyve jegyében telt. Sorra készítettük jobbitó szándékú javaslatainkat a törvény egyes pontjaihoz. Javaslataink elsősorban a kollektív munkajogi kérdések tárgyában készültek, de egyéb lényeges témákat is érintettünk. A gazdaság, a munkáltatók és a munkavállalók igényének is megfelelően egy olyan munkaügyi szabályozás kialakítását szorgalmaztuk, amely figyelembe veszi azokat az ágazati és munkahelyi sajátosságokat, amelyeket a munkajogi szabályozás nem képes kezelni, és elismeri a kollektív szerződések szabályozó szerepét. A Munkástanácsokkal egyetértésben fogalmaztuk meg az országos szakszervezeti választás egyes kérdéseit érintő javaslatot, amelynél a LIGA korábbi döntéseit is figyelembe vettük. Újra megküldtük a kormánynak a választott szakszervezeti tisztséget betöltő személyek munkajogi védelmének erősítésére irányuló anyagunkat. A nagy érdeklődés által övezett kérdések közül többek közt a védett korra vonatkozóan készült részletes javaslat, amelyben felvetettük, hogy a Munka törvénykönyvébe foglalt szabályozás mellett járulékkedvezményrel lenne célszerű a foglalkoztatás ösztönzése.

Szakértői véleményünket és javaslatainkat októberben dolgoztuk át, amikor is a törvényjavaslat az országgyűlés elé került, az eredetihez képest mintegy negyven ponton javulást mutatva. Több rövidebb, összefoglaló anyag is készült, amelyek részint a javaslat kritikus pontjaira fókuszáltak, részint a nemzetközi, illetve uniós joganyaggal való további harmonizáció szükségességére hívták fel a figyelmet. Az egyes pontokhoz konkrét módosító javaslatokat is megfogalmaztunk: kezdeményeztük például a köztulajdonban álló munkáltatóknál foglalkoztatott munkavállalókra vonatkozó külön szabályok eltörlését, a kártérítés, a munkaviszonyból származó kötelezettségek megszegése esetén alkalmazható szankciókra vonatkozó szabályok megváltoztatását, de mindenekelőtt a szakszervezeti jogosítványok visszaállítását, vagy legalábbis oly mértékben való javítását, hogy a szakszervezetek működőképessége megőrződhessen.

Novemberben az ILO is elkészítette szakértői véleményét a tervezetről, közel negyven ponton keresztül sorolva kifogásait és javaslatait.

Mindeközben a kormány nagyobb hajlandóságot mutatott a tárgyalásra, így szakszervezeti nyomásra (javarészt a LIGA szerepvállalásának köszönhetően) az elfogadott törvénybe számos olyan rendelkezés került, amely jelentősen javít az eredeti szövegen. A teljesség igénye nélkül:

A személyhez fűződő jogok korlátozása némileg szűkebb körben, csak a munkaviszony rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból lehetséges. A munkavállalóval szemben csak olyan alkalmassági vizsgálat alkalmazható, amelyet munkaviszonyra vonatkozó szabály ír elő, vagy amely munkaviszonyra vonatkozó szabályban meghatározott jog gyakorlása, vagy kötelezettség teljesítése érdekében szükséges. A munkavállaló munkáltató általi ellenőrzése és

az annak során alkalmazott eszközök, módszerek nem járhatnak az emberi méltóság megsértésével, a munkavállaló magánélete nem ellenőrizhető.

A munkaviszonyból származó kötelezettség vétkes megszegése esetére alkalmazható hátrányos jogkövetkezmények szabályozása kedvezőbb: a vagyoni hátrányt megállapító jogkövetkezmény összességében nem haladhatja meg a munkavállaló – a jogkövetkezmény megállapításakor irányadó – egy havi alapbére összegét (az eredetiben hathavi alapbér szerepelt). Hátrányos jogkövetkezmény nem állapítható meg olyan kötelezettségzegés miatt, amelyet a munkáltató a munkaviszony megszüntetésének indokaként is megjelöl (kétszeres értékelés tilalma). A jogkövetkezménynek a kötelezettségzegés súlyával arányosnak kell lennie.

A munkáltató kötelezettségei bővültek: a törvényben már szerepel az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek biztosítása, valamint a munkába lépést megelőzően és a munkaviszony fennállása alatt rendszeres időközönként a munkavállaló munkaköri alkalmassági vizsgálatának ingyenes biztosítása is.

A munkáltatói felmondás indokának továbbra is világosnak kell lennie, az indok valóságát és okszerűségét a nyilatkozattevő bizonyítja (így a bizonyítási teher munkáltatói felmondásnál a munkáltatón van), a törvénybe bekerült a védett kor intézménye (a nyugdíj előtt álló munkavállalók munkaviszonya felmondással csak meghatározott esetben szüntethető meg). Részben megmaradnak a felmondási tilalmak, ezzel párhuzamosan bővül azon esetek köre, amelyekben a munkavállaló kérheti jogellenesen megszüntetett munkaviszonyának helyreállítását.

A szabadság mértéke a hatályossal megegyező, a munkavállaló 7 munkanap szabadsággal rendelkezik (5 munkanap helyett), ezt legfeljebb két részletben veheti igénybe. A szabadsággal a munkavállaló csak a munkaviszony első három hónapjában nem rendelkezhet. A szabadságból 10 munkanap helyett legalább 14 napot kell egybefüggően kiadni.

A munkáltató teljes napi munkaidő esetén évi 300 óra helyett 250 óra túlmunkát rendelhet el, a kollektív szerződés változatlanul legfeljebb évi 300 órát írhat elő, a munkáltató nem dönthet úgy egyoldalúan, hogy a túlmunkát szabadidővel váltja meg.

A munkavállalói teljes kártérítést a törvény limitálja: a kártérítés mértéke nem haladhatja meg a munkavállaló négyhavi távolléti díjának, kollektív szerződés rendelkezése alapján nyolchavi távolléti díjának összegét; szándékos vagy súlyosan gondatlan károkozás esetén viszont a teljes kárt kell megtéríteni. A bíróság a munkavállalót rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a kártérítés alól részben mentesítheti.

Nem szűnik meg a műszakpótlék. A minimálbér megállapításáról szóló rendelkezésekben megjelenik a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács, illetve a garantált bérminimum: A kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum összegét és hatályát – a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban folytatott konzultációt követően – a Kormány állapítja meg. Ismételten kötelező a munkabér elszámolásáról havonta írásbeli tájékoztatást adni.

A kollektív részben ugyancsak történt előremutató változás. Így például a munkáltatónál egy kollektív szerződés köthető. Szabályozza a tervezet a szakszervezeti tisztségviselőt megillető munkajogi védelmet, illetve a munkaidő-kedvezmény intézménye is megmarad.

Ugyanakkor maradtak kritikus pontok, például a köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszony különös szabályai, amelyek alapján kollektív szerződésben sem lehet eltérni a felmondási idő vagy a végkielégítés mértékétől, és a szakszervezetek jogait illetően sem állapíthatók meg kedvezőbb szabályok.

2011 decemberében a Belügyminisztérium törvényjavaslatot nyújtott be, amely egyrészt módosította volna a jelenleg hatályos Munka Törvénykönyvét oly módon, hogy a szakszervezetekre vonatkozó hátrányos rendelkezések már 2012. január elsejével hatályba lépjenek, másrészt a rendvédelmi szerveknél működő szakszervezetek jogainak csorbítását vetítették előre. Sikerként könyvelhetjük el, hogy a Munka Törvénykönyve módosítása végül elmaradt, a rendvédelmi szférában azonban nem értünk el hasonló eredményt, itt a szakszervezeteknek már ez év elejétől a minimálisra csökkentett jogosítványokhoz alkalmazkodva kell működniük.

Mindemellett a „szokásos” jogi feladatokat is elláttuk. Mint ahogy a korábbi években, úgy most is a jogi szakértői tevékenység jelentős részét tette ki a tagszervezeteknek való tanácsadás, állásfoglalások készítése. A kérdések zöme továbbra is a munkaidő-szervezéssel, a munka díjazásával, valamint a szakszervezeti jogok gyakorlásával függ össze. Úgyszintén segítséget nyújtottunk szakszervezet-alakításhoz, szakszervezetek nyilvántartási adataiban bekövetkezett változás bírósági nyilvántartásba vételéhez. Tisztségviselő munkaviszonyának tervezett megszüntetéséhez a szakszervezet vezetőségének írásbeli kérelmére hozzájárultunk a Műemlékvédők Független Szakszervezete vezetőségi tagja esetében, míg a T-Net Szakszervezet tisztségviselője ügyében a hozzájárulást megtagadtuk.

Tavasszal-nyáron került sor a közalkalmazotti reprezentativitás megállapítására (amelyet a jogszabály alapján háromévente kell elvégezni), amelyhez tagszervezeteinknek igény szerint segítséget nyújtottunk, illetve koordináltuk a kapcsolódó feladatokat.

Februárban részt vettünk egy a felülvizsgált „szülői szabadságról szóló keretmegállapodás” témájában szervezett brüsszeli konferencián, májusban az ILO Konferencia 100. ülészakán, Genfben, a munkaügyi igazgatásról és munkaügyi ellenőrzésről tárgyaló bizottság munkájában, illetve decemberben szintén Brüsszelben, az ETUC tagszervezetek jogi szakértőinek részvételével megtartott Netlex konferencián.

Szeptemberben az MSZ EDDSZ tagjainak tartottunk előadást Siófokon, egyrészt a szakszervezeti jogok gyakorlásának alapvető kérdéseiről, másrészt az új Munka törvénykönyve várható szabályairól. Ugyancsak a szakszervezeti alapismeretek témájában tartottunk képzést a LIGA központban, valamennyi tagszervezetünk számára elérhetően. Az új Munka törvénykönyve hatályba lépése miatt várható változásokról más tagszervezetek (így például az FKDDSZ) részére is tartottunk tájékoztatót.

Beszámoló a 2011. évi kommunikációs és demonstrációs tevékenységről

A LIGA Szakszervezetek 2011-ben a – Különvélemény című műsor megszüntetése után – ismét az országos televízióadók képernyőjére került, reklámfilmjei révén növelte ismertségét. A kisfilmek további teret hódítottak az interneten is, miután a LIGA Szakszervezetek megjelent a legnépszerűbb közösségi oldalakon, a Facebook-on és a Youtube-on. Az országos konföderációk közül magasan kiemelkedő teljesítményével két országos méretű akciót is sikerrel szervezett meg, amellyel napokig uralta/tematizálta a teljes magyar médiát. Budapesti

helyszíneken az év során több, tízezres létszámú demonstráció szervezésében is részt vett, ugyanakkor a kormánnyal és munkaadókkal folytatott tárgyalások terén is élen járt.

Február másodikán a meghívott szakszervezeti vezetők többsége élesen bírálta az alkotmányozás folyamatát azon a közmeghallgatáson, melyet az Országgyűlés alkotmány-előkészítő eseti bizottsága tartott parlamenti nyílt napján. A munkavállalók képviselői hiányolták a bizottság által készített szabályozási koncepcióból többek között a szakszervezeteknek, az érdekegyeztetésnek, a foglalkoztatás biztonságának, a bérek védelmének és a pihenő időnek az alaptörvényi szintű rögzítését, valamint a visszaható hatályú jogalkotás alkotmányi szintű tilalmát, továbbá szorgalmazták az alkotmányozás időbeli eltolását és az alkotmányozással kapcsolatos társadalmi párbeszéd szélesítését.

2011 februárjában a LIGA Szakszervezetek fájdalommal vegyes megdöbbenéssel tudatta, hogy életének 22. évében, közel két éves csendes, de fájdalmas agónia után, a Népszavazás Intézménye elhunyt. Siratják családjá, barátai és a Magyar Köztársaság állampolgárai.

Az Alkotmánybíróság február 28-án úgy határozott, hogy a LIGA Szakszervezetek népszavazásra bocsátandó kérdése, miszerint *„Egyetért-e Ön azzal, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár ne haladhassa meg a 62 évet?”* – túl bonyolult és összetett ahhoz, hogy átlag állampolgár megértse. Indoklásában – ellenvélemény nélkül – kifejti, hogy a nyugdíj rendszer oly komplex és összetett, hogy hiába egyértelmű maga a kérdés, a döntést követő pénzügyi és társadalmi következményeket fel sem foghatja földi halandó.

Március 11-én 15 szakszervezet és szakszervezeti szövetség – konföderációhoz való tartozástól függetlenül – tiltakozó felhívást tettek közzé. Az aláíró szakszervezetek megtárgyalták a kormány Széll Kálmán tervéből megismert, várható intézkedéseit a korhatár előtti nyugdíjba vonulási lehetőségek korlátozásáról, valamint a közösségi közlekedésben évtizedes hagyományokkal bíró, hozzátartozói utazási kedvezmények megszüntetéséről, és közös, szolidaritáson alapuló álláspontjukat fejezték ki. Az aláírók egyúttal elutasították a kormány gyakorlatát, miszerint teljesen elhagy minden egyeztetést a szakszervezetekkel, mindezt úgy teszi, hogy visszaélve a joggal egyéni képviselői indítványként terjeszt törvényjavaslatokat az Országgyűlés elé.

Április 9-én óriási siker volt a nemzetközi szakszervezeti demonstráció. Több mint ötvenezer ember jött ki a Hősök terére, majd vonult végig az Andrassy úton az Oktogonig, hogy nemet mondjon a kormány munkavállalókat sújtó intézkedéseire. 22 európai ország 45 szakszervezete mintegy 5 ezer résztvevővel képviseltette magát, a magyar tüntetők több mint 45 ezren voltak. Közülük láthatóan legtöbben – egységes kék dzsekiben – a LIGA Szakszervezetek tagjai voltak. A magyar szakszervezeti konföderációk vezetői elmondták, hogy miért is vonult 50.000 ember az utcákra. A sajtóban keringő kormánynyilatkozatokkal ellentétben, a magyar munkavállalók - a tömeg mintegy 90 százaléka - javarészt igenis a kormány elmúlt 10 hónapban hozott intézkedései ellen tiltakozott.

Április 16-án a rendvédelmi dolgozók követelték jogaikat, ők 15 ezren voltak, és ott volt velük a LIGA Szakszervezetek is. A Hősök terén 11 órára gyűltek össze a katonák, rendőrök, tűzoltók, vámosok, börtönőrök és nem kevés egyéb szakszervezeti tag és civil, akik mind szolidaritásukat jöttek kifejezni. Így együtt, mintegy tizenötezren indultak neki az Andrassy útnak, majd a Bajcsy-Zsilinszky út érintésével az Alkotmány utca Kossuth téri torkolatának.

Április 20-án Gaskó István elnök meghívására Orbán Viktor miniszterelnök munkalátogatást tett a LIGA Szakszervezetek székházában. A tárgyalópartnerek megállapodtak abban, hogy egyeztetéseket fognak folytatni Munka Törvénykönyve várható módosítási irányairól. Leszögezték: vannak vitás kérdések a kormány és a LIGA Szakszervezetek között, melyeket eltérően ítélnék meg.

Még ugyanebben a hónapban a kormányzati média az MNÜA államosítása kapcsán sajtóhadjáratot indított a szakszervezeti vezetők ellen, amelyre a hat konföderáció közös nyilatkozatban válaszolt és utasította vissza a vádakat.

Május elsején a munkavállalóknak nem volt igazán mit ünnepelnie. A kormány addigi és még tervezett intézkedései egyaránt a munkavállalói jogok csorbításáról szóltak, ezért a LIGA Szakszervezetek május elsején, délben gyászkoszorút helyezett el a városligeti munka ünnepe emlékkőnél.

Május 4-én a LIGA Szakszervezetek elnökségi ülésén úgy döntött, hogy amennyiben a kormány az eddigi elfogadhatatlan gyakorlatnak megfelelően, az érdekegyeztetés teljes mellőzésével folytatja a Munka törvénykönyve módosítását, a LIGA Szakszervezetek előkészületeket tesz egy figyelmeztető sztrájk megszervezésére.

Az ILO 100., jubileumi ülésére időzítve a kormány május végén bejelentette az Országos Érdekegyeztető Tanács megszüntetését, amelyet a LIGA Szakszervezetek élesen támadott a sajtóban.

Június 6-án a pedagógusok is megmutatták magukat, amikor mintegy tizenötezeren vonultak a képviselői irodaház melletti Olimpiai parktól a Kossuth tér érintésével, a Nemzeti Erőforrás Minisztériuma épülete elé.

Június 10-én a LIGA Szakszervezetek elnöksége azt a döntést hozta, hogy a közös szakszervezeti célok elérése érdekében támogatja a négy konföderáció által szervezett akciókat és ajánlja tagszervezeteinek a 16-i demonstrációkon való minél nagyobb számban való részvételt. Ennek köszönhetően az ország 18 nagyvárosában összehangolt szakszervezeti megmozdulásokra került sor június 16-án. A tiltakozás célja az volt, hogy megmutassuk a kormánynak: a munkavállalói érdekképviseletek a leghatározottabban elutasítják a munka törvénykönyve tervezett módosításait, a korhatár előtti nyugdíj "hirtelen halál"-szerű megszüntetését, és az országos tripartit érdekegyeztetési rendszer megszüntetését.

Teljes sikerként könnyelhető el a LIGA Szakszervezetek által meghirdetett és a Független Rendőr Szakszervezet által koordinált június 29-i országos felpályás útlezárási akció. A Munka Törvénykönyve, a korhatár előtti nyugdíjak és háromoldalú szociális párbeszéd intézményének megőrzéséért tartott figyelemfelkeltő demonstráció mind a 42 helyszínen békésen zajlott és több helyen 24 órán át tartott.

Július 4-én elfogadta az Országgyűlés azt a munkaügyi törvénycsomagot, amely több ponton megváltoztatta a Munka törvénykönyvét, így a heti munkaidőt, a próbaidőt, valamint a szabadság kiadását. Megszavazták azt is, kilencven napig lesz folyósítható a jövőben az álláskeresői járadék, valamint átalakul az érdekegyeztetés, létrejön az új tanács (NGTT).

Ugyanerre a napon a június 29-re meghirdetett sztrájkra válaszul a kormány kijelölte delegációját, és így reggel 8-kor megkezdődtek a tárgyalások a kormány és a szakszervezetek között a Munka Törvénykönyve módosításáról, a korengedményes, korekedvezményes és szolgálati nyugdíjról, illetve az országos érdekegyeztetési rendszer átalakításáról. Az első fordulóban nem született megállapodás, de a LIGA szakszervezetek mindenképpen pozitívumként értékelte, hogy az elmúlt egy év gyakorlatával szemben, a kormány legalább megkezdte a tárgyalásokat.

Július 18-án a minisztérium nyilvánosságra hozta honlapján az új Munka Törvénykönyve tervezetét. A LIGA Szakszervezetek ennek tartalmát teljességgel elfogadhatatlannak tartotta, mert az akkori formájában nagymértékben megnehezítené a munkavállalók sorsát.

A LIGA Szakszervezetek júliusban sajtóközleményben hívta fel az egészségügyi kormányzat figyelmét, hogy az üres ígéretések, a megélhetést nem segítő ösztöndíjprogramok és pótcselekvések, valamint a röghöz kötés és egyéb szankciók erőltetése helyett, azonnal kezdje meg az egészségügyben dolgozók jogviszonyainak tisztázását, béreik méltányos és európai szintű emelését, munkakörülményeik javítását. Ezzel párhuzamosan a LIGA Szakszervezetek elvárja az egészségügyi kormányzattól a színvonalas, és a modern kor fejlettségéhez mért ellátás megteremtését is.

Alig egy héttel a nyilvánosságra kerülése után, a LIGA Szakszervezetek honlapján közzétette az új Munka Törvénykönyve koncepciójának 49 oldalas szakmai kritikáját.

Habár időben megküldtük részletes szakmai kritikánkat az új Munka Törvénykönyve tervezetéhez a minisztériumnak, az augusztus 11-i újabb tárgyaláson nem sikerült előbbre jutni. A minisztérium képviselői ugyanis még nem dolgozták fel az írásos észrevételeket, ennek hiányában pedig nehézkes lett volna érdemben tárgyalni. A szakszervezetek egyértelműen elutasították a tervezetet és előzetes, háromoldalú politikai és szakmai egyeztetést követeltek, amelynek alapján elkészülhetne egy tárgyalásra egyáltalán alkalmas javaslat.

Ugyanezen a napon Győrben három szakszervezet országgyűlési képviselői fórumot hívott össze a Munka Törvénykönyve tárgyában, amelyen a munkavállalók nagy számban jelentek meg, a képviselők közül azonban senki.

A LIGA Szakszervezetek szórólapokon, televíziós reklámkampányban és sajtótájékoztatók során keresztül igyekezett tájékoztatni a minél szélesebb közvéleményt a készülő új Munka Törvénykönyve hátrányos rendelkezéseiről. A szakmai közönség meggyőzése céljából ugyanakkor augusztus 30-án nemzetközi munkajogi konferenciát szervezett „Munkából élnék” címmel. A rendezvényen

részt vettek a munkáltatói szervezetek, a szakszervezetek, a nemzetközi és az európai szakszervezeti szövetség, neves munkajogászok, valamint az ILO képviselője is.

Szeptemberben végül valóban beindultak a háromoldalú tárgyalások a Munka Törvénykönyvéről, 6-án, 14-én, 20-án is találkoztak a felek, legutoljára a miniszterelnök is részt vett a megbeszéléseken.

Szeptember közepén a Policy Agenda és a Szonda Ipsos arról készített közös közvéleménykutatást, miképp vélekednek az emberek a tervezett szabályozásról és hogyan ítélik meg a kormány foglalkoztatáspolitikai lépéseit. A Munka törvénykönyvének változtatásáról a válaszadók 75 százaléka hallott, de közülük csupán 6 százalék, aki azt mondta, hogy az alapvetően munkavállaló-barát intézkedéseket tartalmaz. A felmérésben külön vizsgálták, hogy amennyiben a munkavállalóknak konfliktusuk lesz a munkáltatókkal, akkor kinek kellene törvényben rögzített jogosítványokat adni az érdekeik megvédése miatt. Ennek alapján a szakszervezetek erejében hisznek leginkább a válaszadók (40%), az állami hatóságokat már csak 31 százalék, míg az üzemi tanácsokat 24 százalék, civil szervezeteket 10 százalék nevezte meg. A szakszervezetek dominanciája nagyobb azok körében, akik már hallottak az új Munka Törvénykönyve tervezetéről. Esetükben 43 százalék volt azok aránya, akik a szakszervezeti jogokat bővítenék.

Szeptember 15-én a LIGA Tanács megvitatta a készülő új Munka Törvénykönyve tervezetét, és a LIGA Szakszervezetek feladatait ezzel kapcsolatban. A három órás vita végén a Tanács úgy döntött, hogy amíg lehet, tárgyalásos úton kell megpróbálni elérni a munkavállalók számára legkedvezőbb feltételeket, de ha ez nem vezet eredményre, újra demonstrálni és sztrájkolni kell.

A hónap végén három nagyvárosban is újabb kísérletet tettek a helyi szervezetek az országgyűlési képviselőkkel való konzultációra, de Győrben, Nagykanizsán és Szombathelyen sem jártak sikerrel. Az összesen 36 meghívott képviselőből egyedül ez utóbbi helyszínen jelent meg 3 fő.

A Tisztes Munka Világnapja alkalmából a LIGA Szakszervezetek Ifjúsági Tagozata, a Fiatalok Ligája akciót szervezett 2011. október 7-én, délelőtt Budapesten, a Széll Kálmán téren. A rendezvény központi témája a tisztességes munkáért, tisztességes munkakörülményekért való küzdelem. Célja a törvényhozók figyelmének felkeltése a tisztességes foglalkoztatás feltételeinek megteremtésének fontosságára, különös tekintettel a Munka törvénykönyve tervezett módosítására, a munkavállalói jogok megőrzésére. Az akcióval arra akarták felhívni a figyelmet, hogy szinte rabszolgasorsba taszítják a tervezett változtatások a magyar munkavállalókat és ellehetetlenítik a szakszervezetek működését; éppen ezért a Fiatalok Ligája tiltakozásul rabszolgák és rabszolgatartók felvonulásából álló megmozdulást szervezett.

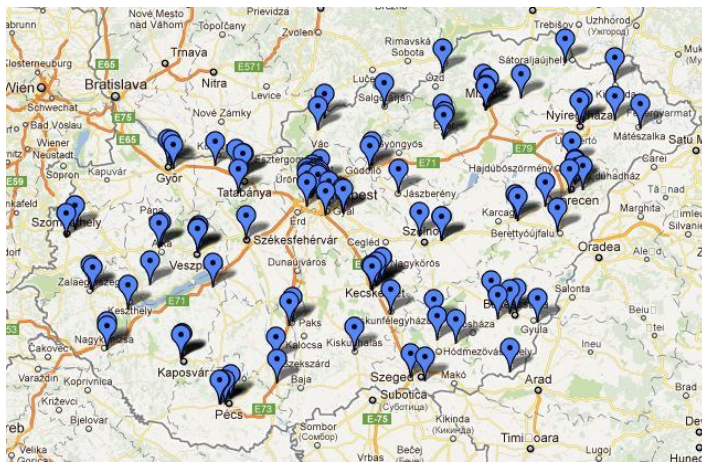
Október elején kapta kézhez a LIGA Szakszervezetek a Nemzetgazdasági Minisztériumtól a Munka törvénykönyvének újabb tervezetét, amelyet a tárca azután készített el, hogy a munkaadókkal és a munkavállalókkal egyeztetett a vitatott pontokról. A LIGA elnöke szerint bár történt előrelépés az előző tervezethez képest, de összességében elfogadhatatlannak nevezte a második tervezetet is, különösen annak kollektív jogokat érintő részét. Hangsúlyozta: mindent elkövetnek annak érdekében, hogy az érdekképviselői jogosultságok

az Európai Unió és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) szabályaival összhangba kerüljenek.

Október 11-én tartotta alakuló ülését az OÉT-et felváltó NGTT. A konzultációra meghívott 32 szervezet képviselői semmilyen felkészítő anyagot nem kaptak, azaz ha az idő rövidege miatt lehetőségük is lett volna bármelyik témához hozzászólni, akkor azt csak a korábbi tájékozottságukra, tudásukra alapozhatták.

Tíz nappal később a Kormány elfogadta az új Munka Törvénykönyv tervezetét. A dokumentumról Czomba Sándor szakállamtitkár kormánybiztos tájékoztatóján azt mondta: a jelenkor kihívásaira fog választ adni.

Gaskó István válaszul bejelentette, hogy ugyan a korábbi egyeztetések során az eredeti javaslat számos ponton változott, de a legutolsó változathoz is hiányoznak olyan garanciális elemek, amelyek miatt a LIGA Szakszervezetek szükségesnek tartja, hogy az utcán is tiltakozzék. A szakszervezeti konföderáció egyik legfontosabb követelése, hogy maga a törvény szavatolja: a jogszabály hatálybalépése után senkinek nem csökkenhet a jövedelme. Mindezzel párhuzamosan a LIGA Szakszervezetek elfogadhatatlannak tartja a pár nappal azelőtt benyújtott nyugdíjtörvény javaslatot is. Egyrészt azért, mert nem történt érdemi egyeztetés a szakszervezetekkel, mielőtt azt egyenesen az Országgyűlés elé terjesztette a Minisztérium, annak sürgős tárgyalását kérve, másrészt a törvényjavaslat tartalma miatt.

November 4-én, a LIGA Szakszervezetek országos demonstrációjának kezdetén, már kora reggel torlódás alakult ki az M1-M7 bevezető szakaszán, a XI. kerületi Budaörsi úton, illetve a XV. kerületben, az M3-as autópálya fővárosba vezető részén. A mintegy száz helyszínt érintő felpályás útlezárások 7 órakor kezdődtek, a fővárosban meghirdetett közel tucatnyi pontból azonban reggel – a szmog riadó elrendelésére tekintettel

– lemondtak a szervezők, a demonstrálók a legközelebbi helyszínre csatlakoztak be. A vidéki helyszíneken is állandósultak a forgalmi torlódások, a nap végi összesítés szerint végül 85 helyszínen közel 2000 autó vett részt az akcióban.

Az akciót követő LIGA Tanács úgy értékelte a helyzetet, hogy a november 4-én megszervezett felpályás útlezárási akció sikeres volt, de sajnos eredménytelen. Ezért a LIGA Tanács úgy határozott, hogy az akciókat folytatni kell. A felpályás útlezárásokat folytatólagosan kell országsszerte megtartani a jövőben, kevesebb, de koncentráltabb helyszíneken. Az akciók már decemberben folytatódnak, de az ünnepeket nem zavarják majd. A folyamatos rendőrségi elutasítások után végül december 2-ára és 5-ére sikerült több budapesti és egy régiós helyszínen engedélyeztetni a további felpályás útlezárásokat, ám ezekre a december 2-án aláírt háromoldalú megállapodás miatt végül nem került sor.

December 3-án az OKÉT-ben helyet foglaló országos szakszervezeti konföderációk vonulással egybekötött demonstrációt tartottak a fővárosban, „Kockán az életed” címmel. A

Nemzeti Közszolgálatmentő Akcióban a LIGA Szakszervezetek az érintett, és az akció céljaival egyetértő tagszervezeteivel vett részt.

Összességében a LIGA Szakszervezetek 2011-ben kifejtett intenzív tevékenysége eredménnyel járt, év végére sikerült megállapodnia a kormányzattal az év elején megfogalmazott három fő követelése közül kettőben. Az új Munka Törvénykönyve – ha visszalépés is a 2011 elején hatályban lévőhöz képest –, jelentős javuláson ment át a nyáron a kormány által előterjesztett javasolthoz képest. Az OÉT megszűnése után a LIGA Szakszervezetek jelentős szavazati súlyhoz jutott az OKÉT-ben és megállapodást kötött a kormánnyal és a munkaadói szervezetekkel egy Országos Versenyszféra Érdekegyeztető Tanács (OVÉT) létrehozásáról. A nyugdíjügyben ez utóbbinak köszönhetően indulhat meg az egyeztetés 2012-ben.

Beszámoló a 2011. évi nemzetközi tevékenységről

A LIGA elnökségének döntése alapján a LIGA költségvetése 2011-ben szűkösebb keretek között biztosította a nemzetközi munka anyagi háttérét, mint az azt megelőző években. A szakmai nemzetközi munka aktivitásának szükségességét igazolták azonban azok a változások, melyek 2011-ben teljesen felforgatták a magyar makroszintű szociális partnerség kapcsolatrendszerét és a munkajogi viszonyokat. A LIGA szakszervezetek a hazánkban lezajló folyamatok kapcsán végig szoros kapcsolatokat ápolt nemzetközi szakszervezeti partnereivel.

A LIGA Szakszervezetek három nemzetközi szervezetnek a tagja, melyek az ETUC (*European Trade Union Confederation – Európai Szakszervezeti Szövetség*), az ITUC (*International Trade Union Confederation – Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség*) és TUAC (*Trade Union Advisory Committee – Szakszervezeti Szakértői Bizottság*). A LIGA Szakszervezetek rendszeresen részt vett az ETUC és az ITUC-PERC (*Pán-Európai régió*) nemzetközi Végrehajtó, Női és Ifjúsági Bizottsági ülésein, valamint az ETUC több munkacsoportjában. A nemzetközi szervezetekkel állandó kapcsolatban álló LIGA Szakszervezetek fontosnak tartja bilaterális nemzetközi kapcsolatai ápolását is, azonban az anyagi keretek szűkítése miatt 2011-ben csak a partnerség számára legfontosabb nemzetközi társkonföderációk kongresszusán vettünk részt. Továbbra is több nemzetközi konferenciára kaptunk meghívást és hozzánk is érkeztek külföldi előadók. Az ETUC nemzetközi tagságából adódó források igénybevételével tagjaink 2011-ben is részt vettek nemzetközi szakszervezeti képzéseken és a sikeres kooperáció eredményeit mutatja több nemzetközi szakmai projektünk. A LIGA Szakszervezetek csatlakozott az ITUC által kezdeményezett szakszervezeti világnap eseményeihez is. Október 7-én, a Tisztes Munka Világnapja alkalmából a Széll Kálmán téren a Fiatalok LIGA-ja tiltakozott a Munka Törvénykönyvének módosítása ellen.

Az Európai Unió Tanácsának magyar elnökségével összefüggő események

2011 első félévében hazánk látta el az Európai Unió Tanácsának magyar elnökségét. A kormánynak a médiatörvény kapcsán rögtön sikerült magára vonnia a nemzetközi figyelmet. A viharos kezdetre az ETUC is rögtön felfigyelt és nyílt levélben tiltakozott a magyar sajtó- és szólásszabadság védelmében.

Gödöllőn, **2011. január 16-17-én** a munkahelyteremtés lehetőségeiről tanácskoztak az **Európai Unió foglalkoztatáspolitikai miniszterei, informális tanácsi ülésükön**. A miniszterek külön megbeszélést folytattak az európai szintű szociális partnerekkel. A

tárgyalások kiemelt témája az európai fiatalok foglalkoztatása és a foglalkoztatás-barát gazdaságpolitika kialakítása volt. A magyarországi szakszervezeti konföderációk szóvivője az ülésen elmondta, őszinte, nyílt párbeszéddel lehet a válságon úrrá lenni, ám e tekintetben Magyarország nem mutat pozitív példát. A tanácskozást megelőzően, a hat magyarországi szakszervezeti szövetség egyeztetette mondanivalóját az egyes témakörökben.

2011. március 24-én, közvetlenül az EU-csúcstól előtt került megrendezésre Brüsszelben az **Európai Háromoldalú Szociális Csúcstalálkozó** a növekedésért és foglalkoztatásért, melynek keretein belül az Európai szociális partnerek tárgyaltak Európa gazdasági kormányzásáról. Az Európai Szakszervezeti Szövetség (ETUC) delegációjában a LIGA Szakszervezetek is képviseltette magát. A csúcstalálkozón Herman Van Rompuy az Európai Tanács elnöke, José Manuel Barroso az Európai Bizottság elnöke, Andor László EU biztos, Orbán Viktor magyar miniszterelnök ültek kerekasztalhoz a munkavállalói és munkáltatói szövetségek európai vezetőivel.

A háromoldalú csúcstalálkozón a költségvetési és államháztartási konszolidációk munkaerőpiacokra gyakorolt hatásait tárgyalták meg. Az ETUC delegációja aggodalmát fejezte ki, miszerint fenntartásai vannak az unió gazdasági koordinációval kapcsolatban, melyet gazdasági kormányzás helyett „megszorítási kormányzásnak” titulált. Az ETUC elfogadhatatlannak tartotta, hogy a pénzügyi piac által okozott gazdasági válság számláját a munkavállalókkal fizettetik meg az európai kormányok. Az ETUC ellene van annak a felfogásnak, miszerint a szociális élet egyetlen eleme a verseny, és a megszorító intézkedések, melyek alapvetően a pénzügyi piacok megnyugtatója miatt kerültek bevezetésre, elsősorban azon közkiadások számára jelentenek terhet, melyek biztosítják a szociális kohéziót. Az ETUC elutasította a bérek és a nyugdíjak megnyirbálását és a munkaügyi szabványok liberalizációját, valamint ragaszkodik a szociális partnerek teljes autonómiájához, így ellenzi a bérindexálás kapcsán tett javaslatokat is, melyek nyíltan avatkoznának bele a szakszervezetek bértárgyalási jogába és függetlenségébe. A valódi fenntartható növekedés érdekében az alapokat a pénzügyi tranzakciók megadóztatásának bevezetésével, valamint európai kötvények kibocsátásával képzelik el. (Nagy eredménynek számít, hogy később, 2011 szeptemberében az Európai Bizottság megtette kezdeményező javaslatát a pénzügyi tranzakciós adó bevezetésére).

Gaskó István felszólalásában támogatta az ETUC gazdasági kormányzásról szóló javaslatait, elítélte a bértárgyalások EU szinten való manipulálását, valamint szót emelt a kétsésséges Európa ellen is, mely az eurozóna országai és a többi tagállam közti megosztottságot eredményezné. Orbán Viktor magyar miniszterelnök elmondása szerint a két legfontosabb feladat az államadósság csökkentése és a munkahelyek teremtése. A találkozón mindhárom európai oldal megerősítette a szociális partnerek fontosságát az Európai gazdasági kormányzás során.

Az ETUC, követeléseinek hangot adva **2011. április 9-én**, a pénzügyminiszterek gödöllői találkozójaival egy időben Budapestre szervezte **Európai demonstrációját**. A demonstráció az eddigi legnagyobb hazai szakszervezeti tüntetés volt, melyen közel 50.000 fő vett részt.

Más meghatározó nemzetközi események

A pénzügyi válság szörnyű helyzetbe taszította Európát: több mint 23 millió a munkanélküliek száma Európában, európaiak milliói vannak bizonytalan, kiszámíthatatlan helyzetben, ugyanakkor a szociális nyomás szinte mindenhol növekszik. Erre a helyzetre az európai kormányok egyetlen módon, megszorításokkal válaszoltak, csökkentették a szociális

standardokat és a béreket, és a bérek mérséklését javasolják Európa-szerte. Ezek a döntések befolyással vannak a szociális kohézióra. Ezek a súlyos események összekovácsolták valamelyest az európai szakszervezeti mozgalmat, mivel legtöbbször felismerték, hogy a problémák kezelése érdekében nagy szükség van az összefogásra és az egymás iránti szolidaritásra.

Az **ETUC 2011 májusában rendezte meg XII. kongresszusát Athénban**, melynek munkájában a LIGA delegációja is részt vett. Az ETUC 60 millió munkavállalót képvisel 36 országban. Jelenleg 84 nemzeti szakszervezeti konföderáció és 12 ágazati szövetség a tagja. A Kongresszus új titkárságot választott, a főtitkári posztot Bernadette Ségol asszony vette át a 8 év után leköszönő John Monks-tól. A Kongresszus határozatban fejezte ki támogatását és követelte, hogy a magyar kormány állítsa helyre a szociális dialógus intézményét Magyarországon.

A kongresszus törekvéseit az elkövetkezendő négy évre az **Athéni Kiáltvány** népszerűsíti. A szakszervezetek számára a legjelentősebb problémát a pénzügyi válság jelenti, mely az egyre általánosabban elterjedt, megszorításokon alapuló kormányzáshoz vezetett, melyek nyomást gyakorolnak a bérekre, a nyugdíjakra és az életszínvonalra. Az ETUC-t mindig aggasztották a gazdaság effajta megsegítésének negatív hatásai, melyeket a Bizottság és az IMF is szorgalmaz. Azok a megszorító intézkedések, melyeket rákényszerítettek például Görögországra, Portugáliára és Írországra, tovább rontották a helyzetet, így ezek az országok hosszú ideig tartó recesszióval, növekvő adósságteherrel, a munkaügyi szabályozásban és a munkajogban jelentkező nyomással, és munkanélküliséggel néznek szembe. Az országoknak és lakosságuknak reális a kockázata arra vonatkozóan, hogy még nagyobb mértékben eladósodjanak, mely veszélybe sodorhatja az EU-t és tagállamait.

Az ETUC prioritásként kezeli az esélyegyenlőséget, a fiatalokat és a migrációt érintő problémákat, támogatva az „Egyenlő munkáért egyenlő bért” elvet. Emellett nagy figyelmet fordít a globális felmelegedés következményeire, és munkájában a fenntartható fejlődést és a zöld munkahelyek megteremtését támogatja. Az ETUC sikerrel könyvelte el az európai szociális párbeszéd kapcsán elért eredményeit, pl. a szülői szabadság területén.

A LIGA Szakszervezetek delegációja minden évben, így **2011 júniusában** is részt vett a Genfben megrendezésre kerülő **100. ILO (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) Világkonferencián**, ahol a munka világát érintő legfontosabb kérdésekről tárgyalnak. Az ILO az ENSZ szakosított szervezete, mely komoly presztízzsel bír a nemzetközi munka világában. A konferenciákon hozott ILO Egyezményeket világszerte ratifikálják a kormányok. A 2011-ben megrendezésre kerülő jubileumi ülészen a magyar munkavállalói oldal soron következő elnökeként Gaskó István beszédében kritikát fogalmazott meg a magyar kormány munkavállaló-ellenes és a szociális párbeszédet ignoráló politikája ellen. A 100. ülészen nagy eredményeként a konferencia résztvevői új ILO egyezményt és ajánlást fogadtak el. Az 189. Egyezmény a házimunkások (háztartásbeli alkalmazottak) tisztességes foglalkoztatásának szabályozását, gazdasági és szociális értékeinek elismerését valamint élet- és munkakörülményeik javítását tűzte ki célul. Az ITUC kampányolni kezdett annak érdekében, hogy 2012 végéig az elfogadott egyezményt az EU országai, és legalább további 11 ország ratifikálja.

2011. szeptember 17-én a LIGA Szakszervezetek képviselőiben 250 fő vett részt az ETUC **Wroclawban megrendezésre kerülő Európai Demonstrációján**. Az Európai követelések a következők voltak:

- A pénzügyi tranzakciós adó (Financial Transaction Tax) bevezetése és a létező költségvetési eszközök beruházásokra történő felhasználása a fenntartható fejlődés érdekében
- Az adóparadicsomok és az adócsalások felszámolása
- A hitelminősítő ügynökségek ellenőrzése
- Az alacsony széndioxid kibocsátáson alapuló dinamikus iparpolitikák fejlesztése
- A társasági adóalap harmonizációja, minimális adókulccsal a vállalatok számára
- Az európai mechanizmus bevezetése a kockázatos spekulációk megfékezésére és az Európai Helyreállítási Terv finanszírozására (pl. euró kötvények kibocsátása révén)

Nemzetközi közreműködés a Magyarországot ért munkaügyi támadások kapcsán

Az előbbieken említett összes nemzetközi eseményt kihasználta a LIGA Szakszervezetek, hogy a hazai munkavállalókat és szakszervezeteket ért támadásoknak hangot adjon. Nagy port kavart nemzetközi szakszervezeti berkekben az OÉT eltörlése és a Munka Törvénykönyve hátrányos megváltoztatása is. A LIGA Szakszervezetek külön hírleveleket és szakmai összefoglalókat készítettek annak érdekében, hogy megfelelően tájékoztassa nemzetközi partnereit a kialakult helyzetről.

2011. augusztus 30-án a LIGA Szakszervezetek a Munkástanácsok társszervezésében **nemzetközi konferenciát** szervezett Budapesten, ahová meghívtuk szlovák és román partnereinket is. A konferencián részt vett a globális szakszervezeti mozgalom első embere, Mrs. Sharan Burrow, az ITUC főtitkára; Mr. Patrick Itschert az ETUC főtitkár helyettese; valamint Mr. Mark Levin, az ILO Tisztes Munkacsoportjának és a Közép-Kelet Európai országos irodának az igazgatója. A konferencia után a magyar szakszervezetek technikai vizsgálatért fordultak az ILO-hoz a magyar Mt.-t illetően.

2011. szeptember 4-én az ETUC kezdeményezésére **találkozót** hívtak össze Budapesten, melyen **Andor László EU biztos, Bernadette Ségol ETUC főtitkár** és a hat magyar konföderáció elnöke tárgyalták meg a magyar problémákat.

Összefoglalva, a 2011-ben számos szakmai és politikai támogatást kaptunk a LIGA Szakszervezetek nemzetközi partnerszervezeteitől, melyeket megpróbáltunk a magyar munkavállalók és szakszervezetek helyzetének javítása érdekében hasznosítani.

Beszámoló a 2011. évi oktatási programról

A LIGA Szakszervezetek 2011-ben nagymértékű finanszírozási problémákkal szembesült, ám mindemellett nemzetközi projektekből és a szakképzési pályázatból sikerült a képzési programjait az egész országra kiterjedően folytatnia. Az év során **9 tanfolyamot tartott** a LIGA Szakszervezetek, és ez a szám nem jelent csökkenést az előző évhez képest, ám a középfokú tanfolyamsorozatot el kellett halasztani, és korábbi kétnapos képzések egynaposra szűkültek.

A tanfolyamok tematikája az alapfokú képzéstől a szervezési, szakképzési kérdésekig terjedt, de egyéb szakmai témákat is magába foglalt, mint az életkormenedzsment és a munkavédelem. A tanfolyamok tematikájában szerepeltek az Elnökség által meghatározott témakörök, mint a munkaügyi szabályozás rugalmassága és a munkaügyi ellenőrzés kérdésköre is, továbbá – bár a Munka Törvénykönyvét csak év végén fogadta el a Parlament – a munkajogi előadások és az azt követő viták reagáltak a törvény tervezetből következő változásokra is.

1.

2011. március 30. Szakképzési fórum Budapesten.

Célja volt, hogy a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által szervezett szakképzési projekt érdek-képviselési szerepvállalását pontosítsa, másrészt ismertesse a LIGA RFKB képviselők számára azokat a változásokat, amelyek ez évtől lépnek életbe annak érdekében, hogy Magyarországon a duális szakképzés bevezetésre kerüljön.

2.

2011. április 18-án regionális fórum Debrecenben.

Az észak-alföldi régió szakszervezeti tisztségviselői számára a regionális fórum került megrendezésre. A fórum gerincét a szakképzési rendszerben létrejött változások adták, de sor került a munkajogi szabályozásról szóló előadásra, illetve az OMMF Észak-alföldi tapasztalatainak megismerésére is.

3.

2011. április 28., VI. Munkavédelmi Konferencia, Budapest

A tanfolyam témái voltak a Munkavédelmi érdekérvényesítés helyzete, az OMMF munkája, az ellenőrzések tapasztalatai; változások a munkavédelem szabályozásában, a szakszervezetek ellenőrzésre vonatkozó jogosultságai, kapcsolatuk a munkavédelmi képviselőkkel; Munkavédelmi konfliktusok vállalati és ágazati szinten; a munkavédelem szabályozása európai, nemzeti és ágazati szinten, valamint sor került a munkahelyi balesetben elhunyt és megsérült munkavállalókról való megemlékezésre.

4.

2011. május 4. Életkormenedzsment: az idősebb munkavállalók foglalkoztatásának kérdései, Budapest

A konferenciára a *„Bérből és fizetésből élők életkor-menedzsmentje az ipari átalakulás tükrében – a szociális partnerek szerepe.”* című francia projekt keretében került sor. A konferencia azt vizsgálta, Magyarországon és Franciaországban milyen intézkedések léteznek a nyugdíj előtt álló generáció foglalkoztatásának elősegítésére, és ebben a kérdésben mit tehetnek a szociális partnerek. Szó került az állami foglalkoztatáspolitikai intézkedésekről, valamint szakszervezeti és munkáltatói programokról az idősebb munkavállalók továbbfoglalkoztatására, korai nyugdíjazására vonatkozóan.

5.

2011. május 13., regionális fórum Vépen.

A regionális képzésen résztvevő 38 tisztségviselő a régió szakszervezeti szervezési kérdéseit, szakképzési intézményeit és a Kormányhivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szervének Munkaügyi Felügyelősége munkáját valamint a szakképzés átalakításának kérdéseit tárgyalta meg.

6.

2011. június 15-17., nemzetközi tagszervezési tanfolyam, Budapest.

A tanfolyamra az Ipari kapcsolatok az új tagállamokban – az „alacsony szakszervezeti szervezettség és a csökkenő trend okai az EU 15-ökhöz képest” projekt keretében, a lengyel Szolidaritás szervezésében került sor. Témái voltak az ipari kapcsolatok európai modellje; a szakszervezeti szervezési problémák azonosítása; a szakszervezetek szerepe a tárgyalásokban, a szakszervezetekről sugárzott kép kialakításában; a munkaügyi kapcsolatok változásai; a szakszervezeti vezetők előtt álló kihívások a válság alatt. 14 tisztségviselő vett részt.

7.

2011. szeptember 23., Alapvető szakszervezeti ismeretek tanfolyam, Budapest.

A képzésen a résztvevők interaktív jogi előadásokat hallottak a kollektív szakszervezeti jogok illetve a jogesetek és megoldásaik témában, valamint a szervezési ismeretekről, a munka világában a szakszervezetek szerepéről hallgattak meg előadást, majd szerepjáték formájában a tárgyalási ismereteket dolgozták fel.

8.

2011. november 11. Regionális fórum Kazincbarcikán.

Előadások hangoztak el az Észak-magyarországi régió munkaerőpiaci problémáiról és a szakképzés összefüggéseiről, a Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottság munkájáról, valamint a Munka Törvénykönyve tervezett változásairól.

9.

2011. november 29. Regionális fórum Veszprémben. Előadás hangzott el a duális szakképzés bevezetése Magyarországon és a szakszervezetek szempontjai a szakképzés fejlesztésében témakörben, a munkaerőpiaci kereslet és problémáiról, a Kamara szerepéről a keresletvezérelt szakképzés kialakításában. Továbbá a Munka Törvénykönyve vélhető változásaival összefüggésben a szakszervezeti stratégiákról indult meg vita a meghívott tisztségviselők között.

A LIGA Szakszervezetek oktatási munkája mindezekén túl kiterjedt társszervezetek rendezvényeinek propagálásában, szervezésében, illetve az azokon való részvétellel is (FES konferencia, Foglalkozási hivatal tréning, MKIK szakképzési rendezvények, az ESZSZ tréningjei), valamint a következő évi pályázatok koordinálására és szervezésére. A tanfolyamokról, konferenciákról részletesen beszámoltunk a LIGA Szakszervezetek honlapján és egyéb információs csatornáin.

Budapest, 2012. február 16.

LIGA Elnökség